

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Alexandra Krysla, soudce Mgr. Jana Šmakala a soudkyně Mgr. Jaroslavy Křivánkové ve věci

žalobce: **V. K.**
zastoupený advokátkou Mgr. Julií Filipovou,
sídlem Nádražní 342, Horšovský Týn,

proti
žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje,**
sídlem Škroupova 1760/18, Plzeň,

za účasti osoby **D. M.**
zúčastněné na řízení: zastoupený opatrovníkem Městským úřadem Domažlice,
sídlem náměstí Míru 1, Domažlice,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. PK-VVŽÚ/4233/22 ze dne 14. 7. 2022,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Nezletilý syn žalobce D. M. (osoba zúčastněná na řízení) nosí od narození v roce X. příjmení své matky. Žalobce o jeho narození původně nevěděl, protože matka syna žila s jiným mužem. V průběhu času žalobce dospěl k závěru, že by bylo lepší, aby syn nosil jeho příjmení, protože by díky tomu došlo ke zdůraznění a možná i prohloubení jejich vzájemného vztahu. Podal proto dne 2. 10. 2020 žádost o změnu příjmení syna z příjmení M. na příjmení K. Této žádosti správní orgány nevyhověly. Soud se proto zabýval tím, zda existovaly důvody pro změnu příjmení nezletilého D., nebo důvody proti této změně.

II. Řízení před správními orgány

2. Městský úřad Domažlice se věcí zabýval opakovaně. Po předchozích kasačních zásazích ze strany žalovaného krajského úřadu městský úřad svým třetím rozhodnutím ve věci č. j. MeDO-22955/2022-Vol ze dne 30. 3. 2022 žádosti žalobce již potřetí nevyhověl a změnu příjmení nezletilého nepovolil. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný rozhodnutím č. j. PK-VVŽÚ/4233/22 ze dne 14. 7. 2022 zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.
3. Důvody těchto rozhodnutí lze shrnout tak, že pro změnu příjmení neexistuje vážný důvod a zároveň by tato změna byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého (§ 72 odst. 2, 4 zákona č. 300/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, dále také „zákon o matrikách“).

III. Řízení před soudem

4. Proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobce brojil žalobou. V ní namítl, že žalovaný nesprávně dospěl k závěru, že změna příjmení nezletilého by byla v rozporu s jeho zájmy, neboť by došlo k narušení jeho osobní identity a integrity. Žalovaný svůj závěr nijak neodůvodnil, pouze odkázal na Úmluvu o právech dítěte a s argumenty žalobce se řádně nevypořádal. Z pohovoru s nezletilým ze dne 8. 2. 2022 vyšlo jednoznačně najevo, že se nezletilý se svým dosavadním příjmením neztotožňuje. Žalobci tedy nebylo zřejmé, jak by jeho změnou došlo k narušení jeho identity a integrity, přičemž naopak možným zásahem v případě nepovolení změny příjmení se správní orgány nezabývaly. Žalobce dále poukázal na rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 12 Co 350/2017-91 ze dne 8. 11. 2017, kterým byl nahrazen souhlas matky nezletilého k podání žádosti žalobce o změnu příjmení nezletilého. V tomto rozhodnutí soud dospěl k závěru, že změna příjmení nezletilého není v rozporu s jeho zájmy. Soud v té době vycházel ze skutkového stavu, který se od té doby s výjimkou narození dalšího dítěte matce nezměnil. V současné době má matka ve své péči tři nezletilé děti, přičemž pouze nezletilý D. užívá její příjmení. Žalobce měl dále za to, že napadené rozhodnutí negativně zasahovalo do jeho vztahu s nezletilým, přičemž žalovaný pouze zlehčoval důvody, které by při změně příjmení vedly k posílení vazeb mezi ním a nezletilým.
5. Žalovaný považoval žalobu za nedůvodnou. Žalobce svými argumenty v žalobě pouze prosazoval svůj individuální zájem. Změnu příjmení nezletilého šlo povolit pouze za splnění podmínek dle § 72 odst. 2 a odst. 4 zákona o matrikách. Po složitém a rozsáhlém dokazování však městský úřad dospěl k závěru, že podmínky splněny nebyly. S tímto rozhodnutím se žalovaný zcela ztotožnil. Výše uvedený rozsudek krajského soudu udělil

žalobci pouze souhlas k podání žádosti. Žalobce nemohl předpokládat, že na základě něho bude jeho žádosti automaticky vyhověno. Žalobce se nezabýval tím, zda daná situace nezakládá tak výjimečné okolnosti, aby nezletilý nesl obě příjmení, což by bylo v jeho nejlepším zájmu.

6. Osoba zúčastněná na řízení se v řízení nijak nevyjádřila.

IV. Posouzení věci

7. Žaloba není důvodná.

8. Předmětem přezkumu bylo rozhodnutí ve věci nepovolení změny příjmení nezletilého. Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod. Změna příjmení zároveň nesmí být v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého (§ 72 odst. 2 a 4 zákona o matrikách). Žalovaný dospěl ke správnému závěru, že změnu příjmení nezletilého D. nelze povolit, neboť ve správním řízení nebyl prokázán žádný z důvodů pro změnu ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách; naopak správní orgány přesvědčivě zjistily, že změna by byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.

9. Jak plyne z výše uvedeného shrnutí, žalobou napadené rozhodnutí je především rozhodnutím o právech nezletilého dítěte. Soud se proto předně zabýval tím, nakolik se otec nezletilého může domáhat jeho přezkumu v řízení o žalobě.

10. Podle § 65 s. ř. s. platí, že kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí“), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak (*odst. 1*). Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu může podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí (*odst. 2*).

11. Soud dospěl k závěru, že žalobce byl aktivně legitimován k podání žaloby podle § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť rozhodnutí správního orgánu o příjmení dítěte je zároveň rozhodnutím o rozsahu práva žalobce podle čl. 32 Listiny základních práv a svobod na ochranu rodinného života v podobě práva otce na spolurozhodování o příjmení jeho dítěte.

Vážný důvod pro změnu příjmení

12. Ve věci nebylo sporné, že příjmení nezletilého D. není hanlivé, ani směšné. Z důvodů výslovně zmíněných v § 72 odst. 2 zákona o matrikách tak v souzené věci přichází do úvahy pouze (*jiný*) *vážný důvod*. Tento jiný vážný důvod ovšem musí být srovnatelně závažný jako hanlivost či směšnost, nebo dokonce závažnější (arg. *eiusdem generis*).
13. Zákon nevymezuje, co vše lze pod pojem *vážný důvod* podřadit. Neurčitost tohoto právního pojmu umožňuje zohlednit všechny okolnosti daného případu a nalézt spravedlivou rovnováhu mezi vůlí žadatele směřující ke změně příjmení a veřejným zájmem na stálosti příjmení osob. Zároveň bylo na žalobci, aby tvrdil a prokázal existenci vážného důvodu (odst. 26 cit. rozsudku NSS č. j. 1 As 26/2011-55 ze dne 11. 5. 2011, č. 2352/2011 Sb. NSS).
14. Žalobce měl za to, že by změna příjmení nezletilého vedla k posílení vazeb mezi otcem a synem, přičemž identifikace s mužskou rolí u syna se posiluje i tím, že nosí příjmení svého

otce. Dle žalobce nešlo přehlédnout ani to, že matka nezletilého má další dvě děti, přičemž každé nosí jiné příjmení než matka. K tomu městský úřad na str. 12 svého rozhodnutí přilehavě konstatoval, že posílení vazeb mezi otcem a synem může být jedním z důsledků změny příjmení, nikoliv vážným důvodem ani jiným důvodem pro jeho změnu, stejně tak jako rodinné poměry na straně matky. Dle žalovaného pak lze za závažný důvod považovat např. neplnění rodičovské odpovědnosti či ztráta citové vazby k dítěti.

15. S posouzením správních orgánů soud souhlasí. Posilování vazeb mezi otcem a synem je nepochybně žádoucí. Nejedná se ovšem o vážný důvod, kvůli kterému by měl matriční úřad povolit změnu příjmení nezletilého. V této souvislosti soudu není úplně zřejmé, co žalobce míní „mužskou rolí“ a vlivem příjmení na ni (stávající matčino příjmení u syna oslabuje jeho mužskou roli nebo zesiluje jeho roli ženskou?). Podstatná je však především role nezletilého D. jako *člověka* vůči jemu samotnému, vůči rodině a vůči společnosti. Takovou roli je však třeba budovat především osobním příkladem, byť i s přihlédnutím k jednotlivým sociálním rolím. Posílit lidskou či mužskou roli nezletilého tak je namísto příkladem lidského i mužného chování, nikoliv změnou příjmení. Sám žalobce ostatně uvedl, že se s nezletilým pravidelně stýká a nezletilý k němu má již nyní vytvořené silné citové vazby. Tyto vazby lze dále posilovat, a to jistě šetrnějšími a účinnějšími způsoby než je změna příjmení.
16. Nerozhodná je argumentace žalobce týkající se rozdílných příjmení dalších dětí matky nezletilého D. Městský úřad správně uvedl, že rodinné poměry matky, její vztahy k jiným dětem jiných příjmení nelze považovat za vážný důvod pro změnu příjmení nezletilého D. Tím spíše za situace, kdy nezletilý byl svěřen do péče matky, se kterou sdílí příjmení a bydlí v T., kde navštěvuje mateřskou školu.
17. Žalovaný tak správně dospěl k závěru, že vážný důvod pro změnu příjmení ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách nebyl v řízení prokázán.

Rozpor s potřebami a zájmy nezletilého

18. Zákon o matrikách v § 72 odst. 4 výslovně zapovídá změnu příjmení, jestliže by byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.
19. Žalovaný dospěl ke správnému závěru, že by změna příjmení představovala nepřiměřený zásah do identity nezletilého, neboť s ohledem na jeho věk se nezletilý dostatečně identifikuje se svým příjmením. Zároveň se ztotožnil s městským úřadem, že by zásah do práv byl nepřiměřený vzhledem k zamýšlenému cíli, tj. prohlubování vztahů mezi otcem a synem. Své závěry správní orgány opřely zejména o pohovor s nezletilým, vyjádření Městského úřadu Domažlice, orgánu sociálně-právní ochrany dětí, zprávy z Mateřské školy T. a vyjádření zákonných zástupců nezletilého.
20. Správní orgány přihlížely k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí, který byl ustanoven opatrovníkem nezletilého z důvodu kolize zájmů na straně jeho zákonných zástupců. Orgán sociálně-právní ochrany dětí vedl s nezletilým dne 16. 11. 2020 pohovor, na základě kterého změnu příjmení nedoporučil. Z vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí ze dne 19. 11. 2020 vyplynulo, že se nezletilý během pohovoru neměl problém představit celým svým jménem a příjmením. Mateřská škola T. také uvedla, že se nezletilý v mateřské škole představoval příjmením M. a během her používal příjmení ve tvaru M. U pohovoru konaného městským úřadem dne 8. 2. 2022, u kterého byli přítomni i zákonní zástupci nezletilého, se nezletilý představil též celým svým jménem i příjmením. Orgán sociálně-právní ochrany dětí ve vyjádření ze dne 3. 3. 2022 změnu příjmení

nezletilého městskému úřadu opět nedoporučil, neboť dospěl k závěru, že se nezletilý ztotožňuje s příjmením M., zatímco příjmení K. nikdy nepoužívá.

21. Na základě takto zjištěného skutkového stavu učinily správní orgány srozumitelný, logický a věcně přiléhavý skutkový závěr: nezletilý D. se převážně identifikuje se svým stávajícím příjmením.
22. Žalobce s tímto skutkovým závěrem nesouhlasil, nepředložil však konkrétní argumentaci, v čem by skutkové úvahy správních orgánů byly nepřijatelné či logicky vadné. K tomu soud připomíná, že je nadán tzv. plnou jurisdikcí, takže si o věci může učinit vlastní skutkový úsudek. Nemůže však nahrazovat činnost správního orgánu a s ohledem na zásadu přímosti není oprávněn přehodnocovat korektně provedené dokazování před správním orgánem. Pakliže tedy skutkové závěry správního orgánu a způsob, jakým k nim orgán dospěl, netrpí deficity, soud do jejich skutkových závěrů zasahovat nemůže. Za takového stavu nemá soud důvod činit si úsudek vlastní (srov. rozsudek NSS č. j. 1 As 32/2006-99 ze dne 28. března 2007, č. 1275/2007 Sb. NSS). Důvodem pro doplnění či opakování některých důkazů soudem proto nemůže být jen to, že žalobce s vyhodnocením důkazů nesouhlasí a že by z nich sám dovozoval jiný závěr.
23. V tom ohledu není významné, že dle žalobce z pohovoru dne 8. 2. 2022 jednoznačně vyplynulo, že se nezletilý se svým příjmením doposud neidentifikuje, a to kvůli jeho věku a skutečnosti, že navštěvoval mateřskou školu, kde jsou děti osločovány jen jménem. Žalobci lze přisvědčit, toliko v tom, že v mateřské škole jsou děti osločovány spíše jménem a příjmení obvykle nepotřebují.
24. Nelze však bez dalšího uzavřít, že jen z toho důvodu se děti v mateřské škole dostatečně neidentifikují se svým příjmením a změna příjmení tak nebude představovat zásah do jejich práv. V souzeném případě byl pohovor ze dne 8. 2. 2022 pouze jedním z podkladů rozhodnutí, které bylo třeba hodnotit v jejich vzájemné souvislosti (srov. výše odst. 17). Z této souvislosti plyne převažující identifikace nezletilého s příjmením M.
25. Rozpor s potřebami a zájmy nezletilého pak vyplynul i z protichůdných vyjádření nezletilého během výše uvedených pohovorů. Zatímco při prvním pohovoru nezletilý sdělil, že své příjmení měnit nechce a otec do něj kvůli změně „hučí“. Při druhém pohovoru sdělil, že se mu jeho příjmení líbí, ale chtěl by jiné příjmení, byť zatím neví jaké. Jak uvedl městský úřad, nelze z toho automaticky vyvozovat, že by nezletilý chtěl změnit příjmení na příjmení svého otce.
26. Lze tedy shrnout, že s ohledem na věk nezletilého, rozsah i obsah podkladů pro vydání rozhodnutí, dospěly správní orgány ke správnému závěru, že se nezletilý dostatečně identifikuje se svým příjmením a že změna příjmení by byla v rozporu s jeho zájmy.
27. Žalovaný výše uvedené závěry dostatečně odůvodnil: je z nich konkrétně patrné, proč by změna příjmení představovala zásah do práv nezletilého (str. 16 a 17 napadeného rozhodnutí). Nelze souhlasit se žalovaným, že je napadené rozhodnutí založeno na obecných odkazech na Úmluvu o právech dítěte a konkrétní odůvodnění napadenému rozhodnutí chybí.
28. Konkrétní důvod spočívá v tom, že na základě výše uvedených podkladů lze usoudit, že nezletilý D. je již ve věku, kdy své příjmení vnímá a identifikuje se s ním a jeho změnou by došlo k nepřiměřenému zásahu do jeho práv. Změna příjmení by byla v rozporu s jeho zájmy.

Vázanost rozhodnutím soudu ve věci péče soudu o nezletilé

29. Argumentaci žalobce významným způsobem podporoval obsah rozsudku zdejšího soudu č. j. 12 Co 350/2017-19 ze dne 8. 11. 2017, jehož důvody žalobce převzal. Tímto rozsudkem však správní orgány a ani krajský soud jako soud správní nemohly být vázány ze dvou důvodů: (1) posouzení této otázky náleží do pravomoci správního orgánu, nikoliv opatrovnického soudu – krajský soud ve věci sp. zn. 12 Co 350/2017 rozhodoval právě jako soud ve věcech péče o nezletilé a pouze nahradil souhlas matky nezletilého D. s podáním žádosti o změnu příjmení; (2) plynutím času došlo ke změně skutkového stavu.
30. Ad 1) Výrokem I rozsudku č. j. 12 Co 350/2017-19 udělil soud žalobci souhlas k podáním žádosti o změnu příjmení nezletilého syna, který nahradil souhlas matky podle § 76 odst. 2 a § 76 odst. 2 zákona o matrikách. V odůvodnění vsutku dospěl k závěru, že změna příjmení není v rozporu se zájmy nezletilého a uvedl, že by tím došlo k posílení vazeb mezi otcem a synem. Na základě této úvahy soud žalobci souhlas udělil.
31. Tyto důvody je však třeba vnímat v mezích pravomoci civilního soudu i v mezích výroku nahrazujícího souhlas matky nezletilého D. s podáním žádosti.
32. Opatrovnickým soudům totiž nepřísluší rozhodovat o změně jména a příjmení podle zákona o matrikách; pouze v zákonem stanovených případech nahrazují souhlas rodičů nezletilého dítěte, bez něhož nemůže být návrhu na změnu příjmení vyhověno. Pravomoc rozhodovat o změně náleží matričnímu úřadu jako správnímu orgánu (srov. usnesení zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů č. j. Konf 23/2019-19 ze dne 27. 2. 2020, č. 4011/2020 Sb. NSS).
33. Jestliže tedy krajský soud v rozsudku č. j. 12 Co 350/2017-19 konstatoval, že změna příjmení není v rozporu se zájmy nezletilého a posílí sounáležitost s žalobcem, je třeba to chápat jako přesvědčení opatrovnického soudu, že nic nebrání tomu, *aby byla žádost o změnu příjmení podána a následně ji mohl věcně posoudit matriční úřad* jako orgán nadaný pravomocí k takovému rozhodnutí. Jiné chápání cit. rozsudku opatrovnického soudu by vedlo k závěru, že v odůvodnění vykročil mimo otázky, o nichž mu náleží rozhodovat, a zasáhl tak do pravomoci městského úřadu. To jistě opatrovnický soud učinit nemínil (a výrok jeho rozsudku ani nečiní).
34. Ad 2) Městský úřad správně podotknul, že v době rozhodování soudu byly nezletilému pouhé dva roky. Žalobce však žádost podal o necelé tři roky později. Po dvou zrušujících rozhodnutích žalovaného byla věc vrácena městskému úřadu k novému projednání. Od vydání výše uvedeného rozsudku byly s nezletilým učiněny dva pohovory za účelem zjištění jeho názoru, ze kterých vyplynulo, že se nezletilý se svým příjmením identifikuje.
35. Za tu dobu se skutkový stav výrazně změnil. Podle skutkových zjištění správních orgánů nyní například zjevně neobstojí čtyři roky starý závěr opatrovnického soudu, že nezletilý příjmení nepoužívá: oproti dvěma rokům věku nezletilého se užívání jeho příjmení v době rozhodnutí správních orgánů zjevně zintenzivnilo.
36. Argumentace žalobce, že se od doby vyhlášení rozsudku opatrovnického soudu skutkový stav změnil pouze tím, že se matce narodilo další dítě, tak je v rozporu s opatřenými podklady pro rozhodnutí a nelze se s ní ztotožnit.
37. Zákonnost napadeného rozhodnutí není dotčena ani tím, že se správní orgány nezabývaly zásahem do práv nezletilého způsobeným nepovolením změny příjmení nezletilého. V první řadě jde o námitku zásahu do práv jiné osoby, která žalobci v řízení o žalobě podle

§ 65 a násl. s. ř. s. nenáleží. V druhé řadě lze uvést, že dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách městský úřad posuzuje, jestli změna není v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého. Z konstatování, že by změna příjmení byla v rozporu se zájmy a potřebami nezletilého, implicitně plyne i závěr, že neprovedení této změny není nepřiměřeným zásahem do práv nezletilého. K tomu lze ostatně i připomenout nezpochybněná skutková zjištění: D. M. nevyjádřil jednoznačné přání či potřebu jmenovat se K. Potud tedy bylo plně ochráněno jeho stávající jméno, na které má právo.

V. Závěr

38. Z výše uvedených důvodů soud dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného netrpí vytýkanými vadami a je v souladu se zákonem. Žalobu proto zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost do dvou týdnů od jeho doručení u Nejvyššího správního soudu. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 19. prosince 2022

Mgr. Alexandr Krysl v.r.
předseda senátu